

MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERDE KULLANILAN UYGULAMALI DERS SINAVLARINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bahar
Fatih Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
mbahar@fatih.edu.tr

Bülent Kobak
Elektrik Öğretmeni
Hacı Sevim Yıldız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
bkobak@yahoo.com

Özet

Mesleki ve teknik eğitimin ana hedefleri; öğrenme ortamını uygun hale getirmek, bireyin alması gereken becerileri geliştirmek ve işe uygun olan davranışları kazandırmak şeklinde belirtilebilir. Mesleki ve teknik liselerden mezun olan öğrencilerin mesleki alan yeterlilikleri eğitim süreci içinde aldıkları uygulamalı alan derslerine bağlıdır. Ancak, öğrencilerin kendi alanlarında yetiştirme düzeylerini gösteren mesleki ve teknik alandaki uygulama derslerinde kullanılan ölçme yöntemlerine ilişkin olarak yurtiçindeki çalışmalar yetersizdir. Bu eksikliğı gidermek ve meslek liselerindeki öğretmenlerin uygulama derslerini sağlıklı olarak değerlendirmelerine katkı sağlamak amacıyla bu çalışma yürütülmüştür. Çalışmada öğrenci gözüyle uygulama derslerinde teknik ve meslek lisesi öğretmenleri tarafından kullanılan ölçme yöntemlerine ilişkin olarak öğrencilerin neler düşündükleri araştırılmıştır. Bu amaçla bir mesleki ve teknik lisede 10, 11 ve 12. sınıflarda ve sekiz farklı alanda eğitim gören 916 öğrenciye hazırlanan anket maddeleri yöneltilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ve alanlarına göre her alandaki maddeleri tercih etme düzeyleri analiz edilmiş, alan öğretmenleri ve mesleki liseler eğitim politika yapımcıları için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Beceri Dersleri, Uygulama Sınavları, Teknik Lise, Meslek Lisesi, Öğrenci Görüşleri.

STUDENT VIEWS OF SKILLS TESTS USED IN VOCATIONAL AND TECHNICAL HIGH SCHOOLS

Abstract

Basic aims of vocational and technical education could be expressed as making learning environment suitable, developing performances and gaining behaviors suitable for the vocation. Qualifications of students graduating from vocational and technical high schools heavily depend on courses they take. Yet, it is less likely to meet studies that focus on assessment of skills at schools which reflect candidate progress over time. To make up for this deficiency and to contribute to teachers in assessing their students' skills this study was devised. In the study, student views of assessment types used by teachers in vocational and technical high schools were sought. 916 students from 9th, 10th, 11th and 12th classes in eight departments of four school types were included in the study. Preference of items with respect to grade, department and school type were analyzed and recommendations for teachers and policymakers were expressed.

Keywords: Skills Courses, Performance Exams, Technical High School, Vocational High School, Student Views.

GİRİŞ

Mesleki ve teknik eğitim geliştirmekte olan bir ülkenin en fazla ihtiyaç duyacağı eğitim alanlarından biri olmakla birlikte Türkiye’de henüz hak ettiği niteliğe sahip olamadığı ifade edilebilir. Bu aynı zamanda ülkenin gelişme şeklinin nitelikli sanayiye dayalı olmadığına da bir işarettir. Nitekim Mesleki ve teknik eğitimin ana hedefleri; öğrenme ortamını uygun hale getirmek, bireyin alması gereken becerileri geliştirmek ve işe uygun olan davranışları kazandırmak şeklinde belirtilebilir (Anadolu Teknik Liselerinde Verilen Eğitimin Etkililiğinin Değerlendirilmesi, 2000). Ancak becerilerin kazanıldığından emin olmak için beceri düzeylerini gösteren standartların olması ve açık olarak anlaşılır olması gerekir.

26664 sayılı Ulusal Meslek Standartlarının hazırlanması hakkındaki yönetmeliğe göre Meslek standardı diğer standartların yanında o mesleğin yeterlilik düzeyleri itibarıyla kişinin yürütmesi gereken asgari görevleri, sahip olması gereken bilgi, beceri ve davranışları açıkça ifade eder ve meslekî açıdan sahip olunmaması gereken hususları da içerir. Ayrıca meslekî yeterlilik seviyelerini yansıtır ve bu seviyeler uluslararası yeterlilik seviyelerine uygun olarak belirlenir (Resmi Gazete, 2007).

Ulusal meslekî yeterlilik sisteminin amaçları arasında eğitim istihdam ilişkisini güçlendirme, öğrenme çıktıları için ulusal ve uluslararası standartlar oluşturmak ve eğitim ve öğretimde kalite güvencesini temin etmek de vardır (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2014). Firmaların ihtiyaç duydukları beceriler göz önüne alındığında en yüksek düzeyde ihtiyacın mesleki ve teknik beceriler olduğu görülmektedir (Türkiye’nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi, 2013).

Milli Eğitim Temel Kanunu bilim ve teknolojiye gelişmeleri izleyebilen, yeni teknolojiler üretebilen nesilleri hızla yetiştirmek, teknolojiye ve çağdaş ülkeler arasındaki hareketleri yakından izlemek ve nitelikli eleman yetiştirmek (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973) kavramlarını içermektedir. Bunu sağlayabilmenin araçlarından biri de nitelikli eleman yetiştirmesi gereken kurumların işleyişine katkı sağlamaktır. Bu bağlamda iş deneyimi olanakları, gençlerin eğitimden iş dünyasına geçişlerinin sorunsuz olması için bir gerekliliktir (Education and Training in Europe 2020, 2013). Bu geçişteki eksiklikler ülkeye maliyet yüklemektedir. Nitekim, beceri uyumsuzlukları son yıllarda çoğu ülkede artmıştır. Avrupa Birliği’nde çalışanların sadece %57’si becerilerine uyan mesleklerde çalışmaktadır (European Commission, 2013). Türkiye’de yapılan bir çalışmada araştırmaya katılan firmalara göre, en temel beceri eksikliği, açık pozisyonlara başvuranların veya çalışanların alanıyla ilgili mesleki/teknik becerilerin (%37,1) yetersiz olmasıdır (Türkiye’nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi, 2013).

Standartlar ve ölçme için gerekli koşulların mesleki eğitimde yapılacak ölçme ve değerlendirmenin türü ve miktarı üzerinde büyük etkisi olacaktır. Yüksek nitelikli ölçme değerlendirme hayattır; yetersiz veya doğru olmayan ölçme sonuçları adil olmayan veya yanıltıcı sonuçlara götürebilir (Assessment, Testing and Assessment in Vocational Education, 1994).

Diğer birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’deki Mesleki ve Teknik Eğitim ve Öğretim sistemi, sürdürülebilir büyüme ve daha fazla, daha iyi iş alanları oluşturma kapasitesine sahip daha dinamik ve rekabetçi bir ekonomi oluşturma arayışında belirleyici ve önemli bir unsur olarak görülmektedir (Meslek Dersleri Öğretmen Eğitimi Politika Ve Strateji Raporu, 2006).

Mesleki ve Teknik Liseler

Mesleki teknik eğitim büyük ölçüde örgün eğitim kurumları tarafından verilmektedir. Meslek liseleri en düşük puanlı öğrencilerin yerleştiği okul türleri olarak devam etmektedir. Teknik liselere daha yüksek puanlı öğrenciler gitmekle birlikte bu okul türüne de yeteri kadar önem verildiği söylenemez. Bu okullarda öğretmen, program ve öğrenci yapısı tartışılmaya devam etmektedir. Demir tarafından yapılan araştırmada yönetici ve öğretmenler mesleki standartların oluşturulması ve merkezi sınavın gerekli olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir (Demir, 1997). Bu alanda öğretmenlik yapan eğitimciler açısından eğitim programlarında aynı anda mesleki alan bilgisinin, pedagojik formasyon bilgisinin ve genel kültür bilgilerinin dar bir süreye sığdırılması nedeniyle eğitim sürecinde yapılan uygulamalı çalışmalar yetersiz kalmaktadır (Meslek Dersleri Öğretmen Eğitimi Politika ve Strateji Raporu, 2006).

Önceki öğretim programlarında öğretimin sonunda değerlendirme varken yeni modüler öğretim programında hemen değerlendirme; önceki programda kaldı-geçti varken yeni modüler öğretim programında test sonucunda elde edilen başarıya göre yeniden yönlendirme geçerli hale gelmiştir (Müsiad Mesleki Eğitim Çalıştay, 2011).

Demir yaptığı çalışmada program amaçlarının gerçekleşmesi konusunda yönetici ve öğretmen değerlendirmeleri teknik lisede öğretimin etkinliğinin yükseltilmesinde ölçme sonuçlarından yeterince yararlanılmadığını göstermiştir (Demir, 1997).

Meslek liselerinin son iki yılında derslerin en az %50 oranında uygulamalı olarak işyerinde öğretilmesinin önerildiği (Yıldırım, 2000) düşünüldüğünde uygulamaya ilişkin çalışmaların gerekliliği de belirginleşmektedir. Anadolu teknik liselerinde yapılan bir çalışmaya göre bu okullar öğrencileri teknisyenliğe hazırlamada atölye/laboratuvar vb. uygulamaları ve meslek derslerinin yeterli düzeyi konusunda yönetici, öğretmen ve öğrencilerin verilen eğitimi oldukça yeterli buldukları anlaşılmaktadır (Aytaş, Panal, Türker ve Oğulcu, 2000).

Meslek liselerinde öğretim yöntemlerinde sıkıntıları arasında eğitim araç-malzeme ve materyalinin okulda olmaması, öğretmenin var olan araç-malzeme ve materyali kullanma bilgi ve beceri eksikliği, öğretmenin hangi eğitim aracının, öğrencilere, eğitim hedeflerine ve içeriğe uygun olup olmadığına karar verememesi ifade edilmiştir (Yılmaz, 1998).

Meslek dersi öğretmenlerinin uygulama derslerindeki başarıları öğrenci gelişimi için temel bir öğedir. Meslek dersi teknik öğretmeninin beceriler ve yeterlilikler düzeyinin kalite ve kapasitesi mesleki/teknik eğitim ve öğretim sisteminin genel hedeflerine ulaşmasında önemli unsur ve ilkeler olarak kabul edilmektedir (Meslek Dersleri Öğretmen Eğitimi Politika Ve Strateji Raporu, 2006).

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmaya konu veriler uygun örneklem yöntemi ile bir büyükşehirdeki 4 farklı mesleki ve teknik lise (Endüstri meslek=606, teknik=27, Anadolu meslek=199 ve Anadolu teknik=82) türünden, sekiz farklı bölümden (elektrik elektronik teknolojisi (n=201), motorlu araçlar teknolojisi (n=221), makine teknolojisi (n=134), tesisat teknolojisi (n=27), metal teknolojisi (n=123), bilişim teknolojileri (n=94), raylı sistemler teknolojileri (n=67) ve mobilya dekorasyon teknolojisi (n=47) toplanmıştır. Bu okullarda ve bölümlerde okuyan 10. (n=341), 11. (n=314) ve 12. (n=259) sınıf öğrencilerinin maddelere verdikleri cevaplar araştırılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya konu anketin maddelerinin belirlenmesinde alanda uygulamaya dönük ölçme yöntemleri ve meslek ve teknik lise öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılmış, maddeler öğretmenlerle birlikte hazırlanmıştır. Öğrencilerin uygulama sınavlarına bakış açılarını belirlemek amacıyla 44 maddelik anket oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Anket maddeleri likert tipi ölçekle (1=hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=emin değilim, 4=katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum) veri topladığı için bağımlı değişkene ait elde edilen veriler sıralama ölçeği düzeyindedir. Bu da ikiden fazla grup karşılaştırmasında Kruskal Wallis testi kullanılmasını gerektirmiştir.

BULGULAR

Yapılan anketin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,869 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, anketin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Lise Türüne Göre Bulgular

Tablo 1: Lise Türüne Göre Maddelere Verilen Cevaplara İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Madde No	Okul Türü	End M.L.	Tekn. Lis.	And. Mesl.	And. Tekn.	Ki Kare	sd	p
Madde1	N	592	25	198	80	30,7	3	0,001
	Ort. Sırası	437,7	487,28	516,36	342,74			
Madde3	N	604	26	197	81	25,293	3	0,001
	Ort. Sırası	451,97	363,65	423,12	578,86			
Madde6	N	594	27	96	81	19,16	3	0,001
	Ort. Sırası	425,09	452,11	489,07	531,9			
Madde7	N	595	27	196	82	14,833	3	0,002
	Ort. Sırası	427,91	518,8	486,85	505,04			
Madde9	N	590	27	194	82	35,428	3	0,001
	Ort. Sırası	463,3	387,63	469,35	296,43			
Madde10	N	594	25	196	81	21,399	3	0,001
	Ort. Sırası	429,59	535,06	511,29	408,48			
Madde20	N	597	26	198	81	14,232	3	0,003
	Ort. Sırası	453,27	252,52	473,48	360,94			
Madde21	N	594	27	198	82	10,087	3	0,018
	Ort. Sırası	461,76	328,09	425,62	474,8			
Madde22	N	600	27	196	81	9,532	3	0,023
	Ort. Sırası	453,25	543,04	465,23	385,98			
Madde23	N	597	27	196	81	22,056	3	0,001
	Ort. Sırası	448,27	582,35	481,16	354,37			
Madde24	N	594	27	196	82	23,375	3	0,001
	Ort. Sırası	440,36	370,7	438,48	573,45			
Madde26	N	593	26	195	82	30,632	3	0,001
	Ort. Sırası	422,18	566,27	532,28	423,7			
Madde27	N	596	26	196	81	17,869	3	0,001
	Ort. Sırası	445,36	487,37	496,09	360,62			
Madde30	N	593	25	195	82	15,995	3	0,001
	Ort. Sırası	435,34	515,72	500,86	393,21			
Madde31	N	595	27	195	82	13,472	3	0,004
	Ort. Sırası	432,68	454,61	507,76	436,76			
Madde32	N	601	26	196	81	15,581	3	0,001
	Ort. Sırası	432,14	517,13	508,81	446,54			
Madde33	N	598	27	197	79	27,353	3	0,001
	Ort. Sırası	430,21	458,3	531,51	405,08			
Madde34	N	597	27	198	80	9,871	3	0,001
	Ort. Sırası	448,07	340,98	504,88	382,27			
Madde35	N	596	27	197	82	16,125	3	0,001
	Ort. Sırası	428,93	493,26	510,39	460,29			
Madde37	N	595	27	198	82	17,412	3	0,001
	Ort. Sırası	434,21	518,15	510,26	413,14			
Madde38	N	595	27	198	82	19,345	3	0,001
	Ort. Sırası	432,41	550,85	508,59	419,41			
Madde40	N	585	27	195	82	14,779	3	0,002
	Ort. Sırası	439,46	502,96	485,65	368,77			
Madde42	N	598	27	197	82	13,237	3	0,004
	Ort. Sırası	464,39	538,35	438,18	371,9			
Madde43	N	599	27	198	82	21,022	3	0,001
	Ort. Sırası	437,7	487,28	516,36	342,74			
Madde44	N	599	27	198	82	12,155	3	0,007
	Ort. Sırası	459,15	314,15	435,85	500,73			

1= Endüstri Meslek 2=Teknik 3=Anadolu Meslek 4=Anadolu Teknik

1. maddedeki "Uygulamalı ders sınavları daha objektiftir (tarafsızdır)." ifadesine verilen cevaplarda Anadolu teknik lisesi öğrencileri endüstri meslek ve Anadolu meslek lisesi öğrencilerine göre düşük düzeyde katılmışlardır. 3. maddede verilen "Uygulamalı ders sınavlarında zaman sıkıntısı yaşıyorum." ifadesine Anadolu teknik lisesi öğrencileri diğerlerine göre daha yüksek oranda katılmaktadırlar. Madde 6. Uygulamalı ders sınavlarında makine kalitesi başarıyı etkiler." ifadesine endüstri meslek lisesi öğrencileri Anadolu meslek ve Anadolu teknik lise öğrencilerine göre daha düşük düzeyde katılmaktadırlar.

Madde 7'deki "Uygulamalı ders sınavlarında malzeme kalitesi başarıyı etkiler." ifadesine endüstri meslek lisesi öğrencileri Anadolu meslek lisesi öğrencilerine göre daha düşük düzeyde katılmaktadırlar. (Elektrik-elektronik, bilişim, motor ve makine bölümleri Anadolu meslek lisesinde olan bölümlerdir).

Madde 9. Uygulamalı ders sınavlarında daha başarılı olurum." ifadesine endüstri meslek ve Anadolu meslek lisesi öğrencileri Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında el becerilerim başarıyı etkiler." maddesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri endüstri meslek ve Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmışlardır. Uygulamalı ders sınavlarında daha iyi konsantre olabilirim." maddesine diğer lise türlerine göre anlamlı düzeyde en düşük katılım Anadolu teknik lisesi öğrencilerinde olmuştur. "Uygulamalı ders sınavları arkadaşlarla olan ilişkimi zayıflatır." ifadesine endüstri meslek lisesi öğrencileri teknik lise öğrencilerine daha fazla katılmaktadırlar.

"Uygulamalı ders sınavları benim kişilik özelliklerime daha uygundur." ifadesine Anadolu teknik lisesi öğrencileri teknik lise öğrencilerine göre daha düşük düzeyde katılmışlardır. "Uygulamalı ders sınavlarında başarıyı daha iyi sergileyebilirim." ifadesine Anadolu teknik lisesi öğrencileri diğer liselere göre daha düşük düzeyde katılmaktadırlar. Ayrıca endüstri meslek lisesi öğrencileri de teknik lise öğrencilerine göre daha düşük düzeyde katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarını süresinde yetiştiremem." ifadesine yine Anadolu teknik lisesi öğrencileri diğer lise türlerine göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar.

" Ders çalışma alışkanlıklarım sınav sonuçlarımı etkiler." maddesine verilen cevaplarda anlamlı derecede düşük katılım endüstri meslek lisesi öğrencilerindedir. Ayrıca Anadolu teknik lisesi öğrencileri Anadolu meslek lisesi öğrencilerine göre bu maddeye daha düşük oranda katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında işlem basamakları anlaşılırdır." ifadesine Anadolu teknik lisesi öğrencileri endüstri meslek ve Anadolu meslek lisesi öğrencilerine göre daha düşük düzeyde katılmaktadırlar. "Yaşam biçimim uygulamalı ders sınavlarında iş disipliniyi etkiler." ifadesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri Anadolu teknik ve endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar.

"İş disiplini sınav başarımda önemlidir." ifadesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. "Bilgi düzeyim uygulamadaki başarımda önemlidir." ifadesine ise Anadolu meslek lisesi öğrencileri endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. "Beceri düzeyim uygulamadaki başarımda önemlidir." ifadesi Anadolu meslek lisesi öğrencileri için endüstri meslek ve Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek katılıma sahiptir. "Uygulamalı ders sınavları için daha az çalışırım." ifadesine diğer lise türlerine göre Anadolu meslek lisesi öğrencileri daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında kopya çekmek daha zordur." ifadesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmışlardır. "Uygulamalı ders sınavları öğrenmeye daha çok katkı sağlar." ifadesine verilen cevaplara göre Anadolu meslek lisesi öğrencileri, endüstri ve Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre uygulama sınavının daha çok öğrenmeye katkı sağladığını düşünmektedirler. "Uygulamalı ders sınavlarında yaptığım işi kontrol edebilirim." maddesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri Anadolu teknik ve endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadır.

"Uygulamalı ders sınavlarında yaptıklarımı iyi anlatabilirim." ifadesine Anadolu meslek lisesi öğrencileri Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında yardım almak daha kolaydır." ifadesine endüstri meslek lisesi ve teknik lise öğrencileri Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavları dersin içeriği ile uyumludur." ifadesine teknik lise ve Anadolu meslek lisesi öğrencileri Anadolu teknik lisesi öğrencilerine göre daha fazla ve Anadolu meslek lisesi öğrencileri

de endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarının çok olması kaygımı artırır." ifadesine endüstri meslek lisesi ve Anadolu teknik lisesi öğrencileri teknik lise öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar.

Sınıf Düzeyine Göre Bulgular

Tablo 2 Sınıf Düzeylerine Göre Öğrenci Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Madde No	Sınıf	10	11	12	Ki Kare	sd	p
Madde9	N	338	303	252	11,3	2	0,02
	Ort. Sırası	428,27	486,14	425,05			
Madde11	N	336	309	254	9,29	2	0,01
	Ort. Sırası	482,37	435,67	424,62			
Madde13	N	336	310	258	8,163	3	0,017
	Ort. Sırası	421,65	476	464,44			
Madde19	N	336	311	257	8,429	3	0,001
	Ort. Sırası	483,02	442,76	424,39			
Madde21	N	338	310	253	9,495	3	0,021
	Ort. Sırası	418,8	461,69	480,92			
Madde24	N	335	308	256	7,75	3	0,021
	Ort. Sırası	431,15	439,9	486,82			
Madde26	N	336	306	254	10,053	3	0,007
	Ort. Sırası	482,62	429,68	426,04			
Madde34	N	336	308	258	15,984	3	0,001
	Ort. Sırası	412,77	456,04	496,52			
Madde36	N	336	307	259	7,406	3	0,025
	Ort. Sırası	429,01	447,21	485,26			

"Uygulamalı ders sınavlarında daha başarılı olurum." ifadesine 11. sınıf öğrencileri 10 ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmışlardır. "Sınavda testin başına dönüp kontrol edebilmek benim için önemlidir." maddesine 10. sınıf öğrencileri 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında daha çok yorulurum." ifadesine 11. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek katılım göstermektedirler. "Yazılı sınavlarda kafam çok karışır." ifadesine 10. sınıf öğrencileri 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar.

"Uygulamalı ders sınavları arkadaşlarla olan ilişkimi zayıflatır." ifadesine 12. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarını süresinde yetiştiremem." ifadesine 12. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. "Ders çalışma alışkanlıklarım sınav sonuçlarımı etkiler." ifadesine 10. sınıf öğrencileri 11 ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavları için daha az çalışırım." ifadesine 12. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar. "Uygulamalı ders sınavlarında daha çok şey unuturum." ifadesine 12. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerine göre daha fazla katılmaktadırlar.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Lise Türlerine Göre

Anadolu teknik lisesi öğrencilerinin uygulama sınavlarında daha fazla yükü karşılamaları ile ilgili olabilir. Uygulama sınavlarında uyumsuzluklar ve tutarsızlıklar olduğu kabul edilebilir. Endüstri meslek lisesi öğrencileri iş disiplini ve başarı arasında daha az ilişki kurmaktadır. Yapılan araştırmalar göz önüne alındığında başarısı en düşük olan grupların çalışma sistemlerindeki eksiklikleri de bilmedikleri de anlaşılmaktadır.

Anadolu meslek lisesinde uygulamalı sınavlara bakış öğrenmeye katkı, yaptığı işi kontrol edebilme, yaptıklarını iyi anlatabilme daha yüksektir. Maddelerin bir kısmında farkın Anadolu meslek lisesi ve teknik lise ile Anadolu teknik arasında olması, bu maddelerde Anadolu meslek ve meslek lisesi arasında anlamlı fark olmadığını, benzeştiklerini göstermektedir. Bu okul türleri akademik başarı düzeyi benzeşik öğrencileri almaktadır. Akademik başarının beceri testlerinde de kendini göstermesi mesleki liselere girecek öğrencilerin de bilişsel alan becerilerini gösteren akademik başarı yönünden geliştirilmelerinin önemli olduğunu göstermektedir. Anadolu meslek lisesi öğrencileri genel olarak diğer lise türlerine göre daha yüksek düzeyde olumlu görüşe sahiptirler.

Endüstri meslek lisesi öğrencileri başarı düzeyi olarak çok düşük olduklarından ve bu aynı zamanda ders çalışma alışkanlıkları ile ilgili olabileceğinden çalışma ve başarı arasında ilişki kurmaları daha düşük düzeyde kalmıştır. Anadolu lisesini kazanabileceği halde Anadolu meslek lisesini tercih eden öğrencilerin olması onların bilerek tercih ettiklerini (raylı sistemler gibi iş bulma imkanı yüksek olan bölümün varlığı) ve yaptıkları işi benimsediklerini göstermektedir. Anadolu teknik lisesi öğrencilerinin “Uygulamalı ders sınavları dersin içeriği ile uyumludur” ifadesine düşük katılımının nedeni (bilişim ve elektrik elektronik sınıfları) işlenen konuların yeterince kapsam geçerliğine sahip olmadan test edilmesi ile ilgili olabilir.

Sınıflara Göre

Öğrenci ifadelerine göre 11. sınıf programı yoğun olabilir. Nitekim araştırma bulguları başka bir araştırmadaki 11. sınıf öğrencilerinin program yoğunluğu çıkarımı ile uyumaktadır (Bahar ve Şahin, 2014). 12. sınıf öğrencileri ise uygulama sınavlarında zaman sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. 12. sınıf öğrencilerinde daha az çalışma ve daha çok unutmaya 10. sınıflara göre daha yüksektir bu da 12. sınıf öğrencilerinin ders çalışma anlayışından akademik başarıdan uzaklaştıklarını (12. sınıf öğrencilerinin haftalarının 3 gününün sanayide geçtiği düşünüldüğünde) göstermektedir. Bu sonuçlar daha çok mesleki ders alan öğrencilerin daha az akademik başarı göstermelerine ilişkin araştırma sonuçları (Gundersen, 2004) ile uyumludur.

Uygulamalı ders öğretmenlerinin öğrencilerden performans beklentileri daha açık hale getirilmelidir. Geçerlik düzeyi yüksek beceri testlerinin hazırlanabilmesi için Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün meslek öğretmenlerine katkı sağlaması faydalı olabilir. Bölümlere göre farklılıkların olması beceri değerlendirmesi ile ilgili olarak farklı uygulamaların var olduğu anlaşılmaktadır. Bu, aynı zamanda öğretmenlerin farklı deneyimlerine bağlı olarak farklı düzeylerde uygulamalar yaptıkları anlamına gelebilir.

KAYNAKÇA

Aytaş, A., Panal, A., Türker, H. ve Oğulcu, F. (2000). Anadolu Teknik Liselerinde Verilen Eğitimin Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı. Yayın No. 27. Ankara.

http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Anadolu_teknik_verilen_egitimin_degerlendirilmesi.pdf > (2014, Eylül 15).

Bahar, M. ve Şahin, A. (2014). Meslek Liselerinde Ders Başarısını Etkileyen Faktörler: Esenyurt Örneği. 9. Uluslararası Balkan Eğitim ve Bilim Konferansı. 16-18 Ekim 2014. Sözlü Bildiri. Trakya Üniversitesi, Edirne.

Demir, Ş. (1997). Teknik Liselerin Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Basımevi. Ankara. Sayfa 71/109.

European Commission/EACEA/Eurydice, (2013). *Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States. Eurydice Report*. Brussels: Eurydice. <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice> > (2014, Ağustos 22).

European Commission (2013). Skills mismatches and labour mobility: Europe 2020 thematic summary. Eurostat. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/27_skills_gaps_and_labour_mobility.pdf > (2014, Ağustos 22).

Gunderson, M. M. (2004). A study of the influence vocational education has on students' ultimate academic success. Yayınlanmamış doktora tezi). University of Central Florida, Orlando, Florida.

Meslek Dersleri Öğretmen Eğitimi Politika Ve Strateji Raporu, (2006). Millî Eğitim Bakanlığı mesleki ve teknik eğitimin modernizasyonu projesi – MTEM. Ankara.

Mesleki Eğitimde Yeni Açılımlar; Müsiad Mesleki Eğitim Çalıştayı, (2011). Müsiad, İstanbul.
Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). T. C. Resmi Gazete, 1739, 14 Haziran 1973.

Ulusal mesleki yeterlilik sistemi. (2014). Mesleki Yeterlilik Kurumu.

<http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-yeterlilikler/216-ulusal-meslek-yeterlilik-sistem-umys> (2014, Eylül 01)

Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.

Resmî Gazete. (2007). Ulusal meslek standartlarının hazırlanması hakkında yönetmelik. Ankara.

Gür, B. S. ve diğ. (2013). Türkiye'nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi Raporu. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı adına, SETA. <http://setav.org/tr/turkiyenin-insan-kaynaginin-belirlenmesi/rapor/2379> (2014, Eylül 01).

U.S. Congress, Office of Technology Assessment, Testing and Assessment in Vocational Education (1994). OTA-BP-SET-123 Washington, DC: Government Printing Office.

Yıldırım, İ. (2000). Eğitimde Yönlendirme Modeli Önerisi. EARGED. Ankara.

Yılmaz, H. (1998). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Konya: Mikro Yayınları.